

Ubuntu !

Bantukielisen Afrikan asukkeina voisimme rohkaista toisiamme sanomalla: ”Sinussa on Ubuntu!” Tämä tarkoittaisi, että ihailemme toverissamme kykyä ottaa toiset ihmiset huomioon. Mielenkiintoiseksi asian tekee se, että eteläisen Afrikan yhteisöissä Ubuntu mainitseminen merkitsee suurinta kohteliaisuutta. Taustalla on Afrikkalaisen filosofian ydinlause: ”minä olen koska sinä olet.” Kyse on siis yhteisöstä, jakamisesta ja asenteesta.

Sama ihmisyyden suurenmoisuus välkkyi lähellä ja kaukana.

Vietin taannoin kaksi viikkoa Guatemalassa merkillisen miesryhmän ympäröimänä. Katras huokui testosteronia ja Ubuntu – yllättävä yhdistelmä siis. Kaiken lisäksi ilmassa oli annos lyijyä sillä suurimmalla osalla sikäläisistä ystäväistäni oli kehossaan luodinreikiä muistona jengivuosistaan. Isäntänämme toimi Gustavo Cifuentes; 40-vuotias entinen jengipomo. Hän tuntee Guatemala Cityn kadut hyvin ja tietää, miltä väkivalta tuntuu. Hän on väkivallan tekijä ja uhri. Mies jolla on 72 vankilatuomiota ja koteloitunut luoti otsanahkansa alla. Saman kaupungin kaduilla tapetaan tänään kuten jokaisena päivänä n.20 nuorta ihmistä. Suurimman osan murhista tekee poliisi joka puolestaan puhuu puhdistuksesta.

Gustavon istuessa omia viimeisiä tuomioitaan tapahtui muutos. Hän kiinnitti huomion siihen, että vaimojen ja lasten saapuessa vankilaan tervehtimään perheenisää toistui sama näytelmä: vanhemmat kaipasivat toistensa syliin ja lapset jäivät omin päin. Gustavo perusti muurien sisään muksuille iltapäiväkerhon jossa viihtyi jonkin ajan kuluttua satoja vankien lapsia.

Gustavo alkoi opiskella ja päätyi opettajaksi. Opetusharjoittelua sävytti luokan perällä istuva korviin saakka aseistettu vartija. Tämä kouluja käymätön vartija puolestaan oli rosvonsa opetuksista niin otettu, että anoi lupaa jatkaa peruskoulua oppilaiden kanssa vielä harjoittelun päätyttyäkin. Myös hänestä tuli myöhemmin opettaja. Nyt Gustavo kumppaneineen tekee Guatemalan kulttuuriministeriön alaisuudessa väkivallan vastaista työtä lasten ja nuorten parissa.

Kohtaamme jälleen Ubuntu; muutosvoimaisena ja karismaattisena keskellä pahoinvointia.

Vastavoimana kyynisyydelle tai itsensä pyhittämiselle. Me tarvitsemme arkeemme Ubuntu myös itse sillä se tekee elämästämme merkityksellisen. Mielekkään elämän salaisuus on kyky ajatella ja toimia eettisesti. Se merkitsee myös onnellisuutemme kannalta enemmän kuin onnistumiset tai mielihyvä.

Olemme siunattuja nisäkkäitä sillä pystymme vaikuttamaan asenteeseemme ja muuttamaan suuntaa. Meillä on kääntyvät etupyörät.

Venäläinen runoilija Ivan Turgenev kirjoittaa:

*"Onnella ei ole huomista päivää;
sillä ei ole eilistäkään;
se ei ajattele tulevia;
sillä on vain nykyisyys,
eikä sekään ole kokonainen päivä,
vaan silmänräpäys."*

Viisasta puhetta onnellisuuden ytimestä.
Siis siitä kuinka upeaa on olla tänään elossa !

Perinteinen psykologia on keskittynyt siihen kuinka autetaan ihminen miinusbonuksilta elävien kirjoihin. Sen sijaan hyvästä onnellisesta arjesta psykologia lausuu varsin vähän. Taide lausuu enemmän. Olennaisimmin mielekästä elämää rakentaa kuitenkin arkinen tahto toimia sekä ymmärrys siitä, että en selviä yksin. Optimistit elävät 19% pidempään – tämä on lohdullista meille hymyileville sohvaperunoille sillä naureskelu on tehokkaampaa kuin lenkkeily.

Minut valittiin aikoinaan vuoden positiivisimmaksi suomalaiseksi. Tyttäreni olivat tikahtua nauruun. He tunsivat kolikon molemmat puolet: optimismiin pyrkivän isänsä joka oli myös alkoholisti ja söi masennuslääkkeitä. Molemmat puolet siis ovat totta ja tarpeellisia ainakin tässä tarinassa. Meistä on moneksi.

Onnellisuus on silti myös helppo ansa. Se saattaa johdattaa kauas merkityksellisestä ja todesta elämästä. Tutkijoiden mukaan avioliitto lisää onnellisuutta viideksi vuodeksi ja kunnon lottopottikin vain vuodeksi. Kannattaa siis ainakin olla tarkkana porrastuksissa.

Meissä on tuskin ketään joka tunnustaisi teesikseen, että raha tuo onnen. Silti suurin osa olisi valmis kokeilemaan. Kokeileminen on turhaa sillä mammona on onnen kannalta merkityksellistä vain siihen saakka kun perustarpeemme tulevat tyydytetyiksi. Pohjoinen hyvinvointimme säteilee kauas, olemme vaurastuneet viimeisen sadan vuoden aikana 12-kertaisesti ja edustamme pallomme rikkainta eliittiä. Vaurautemme perustuu pitkään ikään, terveydenhuoltoon, koulutukseen, demokratiaan ja sananvapauteen. Ydinosaamiseemme, jonka äärellä on jatkuvasti tehtävä parannusta, mutta jossa olemme myös onnistuneet.

Onnellisuustutkijoiden mukaan meitä ei enää heilauta juurikaan muutos omassa varallisuudessamme – sen sijaan reagoimme naapurin rahoihin. Olemme siis vertailijoita suppealla reviiirillä ja haikailemme kukkulan kuninkaaksi.

Arkeamme säätelee myös se, että vaikutumme enemmän negaatioista: huonoista uutisista ja ahdistavista kuvista. Uutisvirta ympärillämme kertoo asioista jotka eivät mene suunnitelmien mukaan joten huono uutinen on aina mediassa hyvä juttu. Lisäksi armoton ja yhä kiihtyvä talouskonto vääristää olennaisen.

Muistatteko tv-kuvan kaksoistornien sortumisesta? Tuhkaa, terästä ja kaiken keskellä tuhansia leijuvia a-nelosiä. Niitä papereita jotka olivat juuri olleet tärkeimpien pinossa. Elämä jää aina ihmiseltä kesken mutta olennaisin kulkee aivan eri tasolla kuin suorittamisemme.

Olennaisin on keskeneräisen ihmisen hidasta pyrkimystä kohti Ubuntua. Kykyä tehdä parhaansa ja tajua siitä, että yksin en selviä.

Mikko Kuustonen

Medicine Man Oy

www.medicineman.fi

mikko.kuustonen@medicineman.fi